

## АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСНИЯ ХАРАКТЕР НА ТРУДОВЕТЕ

на гл. ас. д-р Милена Петрова Йорданова

за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“

по професионално направление

### 2.1. Филология (Съвременен турски език – морфология и синтаксис)

*Морфосинтактични аспекти на категорията посесивност в съвременния турски език.* София, 2016. 192 с.

Монографията представлява теоретико-приложно изследване с елементи на съпоставителност, посветено на категорията посесивност. Тази категория се изразява с лексикални и граматични средства, които са типични за конкретния език. Теоретичната рамка на изследването е изградена според съвременните виждания за същността на универсалната езикова категория посесивност и анализа на основните ѝ проекции в системата на съвременния турски език. Направен е опит за моделиране на морфосинтактичните аспекти на категорията посесивност върху основата на ексцерпиран материал от съвременния турски език. Акцентът е поставен върху разкриването на конкретните начини за изразяване на категорията посесивност в турския език с оглед оптимизиране на процеса на овладяване на това сложно явление.

Специално внимание се отделя на проявите на посесивните релации при собствени имена и при местоименията, като се разглеждат и посесивните конструкции, включващи в своя състав абривиатури. Тези проблеми не са третираны като отделно изследователско предизвикателство в българските проучвания върху турския език. Приносен момент в българската туркологична традиция е и разработването на съвременен терминологичен апарат, който отразява адекватно формалната, функционалната и семантичната страна на разглежданите посесивни конструкции и специфични средства за предаване на въпросната релация.

Разгледани са съдържанието, обхватът и структура на категорията посесивност. Изследването дава изчерпателна представа за изразяването на посесивността в турския език с оглед на българския ползвател. Очертани се границите на явлението посесивност в съвременния турски език и е дадена теоретична обосновка за нейното обособяване. Представени са характерните особености на категорията посесивност в съвременния турски език, които позволяват да се проектира нейният специфичен облик. Направен е задълбочен обзор на езиковите средства, изразяващи посесивно отношение. Получените резултати се интерпретират с оглед на потребностите на българския ползвател. В методически план е приложен принципът за лингводидактическата целесъобразност, което придава допълнителни качества на разработката, тъй като позволява внедряването на получените резултати и в учебния процес. Положителна черта на изследването е използването на примери от оригинални турски текстове, ексцерпирани от широк кръг извори (художествена, научна и научно-популярна литература, публицистика и др.), които илюстрират различните аспекти при проявлението на категорията посесивност в системата на съвременния турски език.

*Граматичен минимум по турски език.* София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2015. 216 с.

Изследването представя в системен вид граматичния строеж на съвременния турски книжовен език. Лингводидактическият принос е в изграждане на корелативен бинарен минимум, който представя специфичния строеж на съвременния турски език с оглед на използването му за запознаване с основни характеристики на османския език. Минимумът обхваща необходимия и достатъчен обем от знания за турската фонетика и морфология и за основни синтактични функции и е предназначен за началния етап на обучение по турски език на турколози и османисти. В него се представя минимизиран модел на турската граматична система, който може да се използва като преход за овладяване на османската граматична система, тъй като са включени общи явления за двата езика. В основата на този модел е заложена методическата идея за бинарността, която се изразява за конкретния случай в паралелното изучаване на мъртъв и съвременен език. В разработения бинарен минимум са включени само тези деривационни афикси, които са с широко разпространение в турското словообразуване и са необходима основа за представяне и осмисляне на спецификата на деривационния процес в този аглутинативен език. Подредбата на материала в монографията е подчинена на принципа за лингводидактическата целесъобразност, в който са заложили елементи от педагогическата граматика. Представянето на граматичния материал е структурирано градуално. Разглеждането на отделните граматични единици се отличава съществено от класическата подредба в нормативния тип граматика, тъй като е подчинено на принципа за прогресия при представяне на учебния материал. Бинарният подход е ключов лингводидактически ориентир за съвременната тюркология при разработването на нови системи за паралелното овладяване на турския и османския език.

Афиксът *-DEki* в съвременния турски език. – В: *Изтоковедски изследвания. Юбилеен сборник по случай 60-годишнината на проф. дфн Александър Федотов.* София, 2016. с. 344–356.

В статията се разглежда проблемът за същността на афикса *-DEki*. Представя се морфологичната структура на този сложен афикс, като се отделя внимание на синтактичните функции, които могат да изпълняват думите с него. Акцентира се върху значението, което носят думите с афикса *-DEki*, и се уточнява основанието за причисляването им към съответния лексико-граматичен клас.

Турският деривационен афикс *-DEş*. – В: сб. „*Филологията – класическа и нова*“. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2016. с. 199–211.

Статията е посветена на специфичния за турската словообразователна система суфикс *-DEş*. Изследват се различни случаи на неговата употреба и се проследяват

особеностите на проявлението и неспазването на вокалната хармония с оглед на оптимизиране на процеса на обучение по съвременния турски език.

Теоретични основи на граматичен минимум по турски език. – *Чуждоезиково обучение*, София, 2015, год. XLII, кн. 5, с. 498–504

В статията се представя теоретичен модел на бинарен граматичен минимум. Бинарността се изразява в паралелното изучаване на мъртъв и съвременен език. Диахронният бинарен граматичен минимум на съвременния турски и османски език е изграден на основата на постиженията на туркологията и лингводидактиката.

Семантико-синтактични аспекти на винителния падеж в съвременния турски език – В: сб. *XII конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии 2015*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2015. с. 28–39.

Докладът е посветен на очертаване на мястото и ролята на акузатива в турската падежна система. Анализират се различните виждания за формообразуването на този падеж. Картата на представянето му се допълва, като се разглеждат синтактичните и семантичните аспекти на винителния падеж. Внимание се отделя на възможностите за оптимизиране на процеса на обучението по съвременен турски език.

Приносът на проф. Емил Боев за развитието на европейската тюркология. – В: сб. *XI конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии 2014*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014. с. 49–53.

Темата на представения доклад е оказаният принос за развитието на ориенталистиката в България през последните 60 години от изследователя Емил Боев – учен с безспорен авторитет в страната и чужбина. Отбелязва се, че той е и инициатор за създаването и развитието на изтоковедските специалности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и основател на Центъра за източни езици и култури.

За наличието на инструментал в съвременния турски книжовен език. – В: сб. *Десета конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии (май 2013)*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2013. с. 32–39.

В доклада се разглежда позицията на различни турколози относно наличието на инструментален падеж като част от падежната система на турския книжовен език в настоящия етап от развитието му. С оглед на направения анализ се предлага оригинална позиция за означаването на формите, заемащи специфично междинно място между следлозите и падежните афикси.

Семантичен анализ на мястото на аблатива и локатива в падежната система на съвременните тюркски езици. – *Чуждоезиково обучение*, 2013. год. XL, кн. 5, с. 603–610.

Падежът е една от характерните граматични категории в аглутинативните тюркски езици, наличието на която е фиксирано още в най-древните етапи от развитието им. В статията се разглеждат падежните системи на десет тюркски езика, като акцентът се поставя върху наличието на локатив и аблатив в тях. Анализът на отделните падежи се базира на семантичното им интерпретиране.

Някои затруднения при превода от турски на български език на фразеологизми, съдържащи числа или думи, изразяващи количествени отношения. – В: сб. *Османистиката. Исторически отговори за бъдещето*. София: Авангард Прима, 2012. с. 292–307.

Фразеологичните единици, съдържащи числа и/или думи, изразяващи количествено отношение, заемат значително място във фразеологичното богатство на турския език. Преводът им на български език често е съпътстван от различни затруднения, но в никакъв случай не може да се приеме мнението, че е невъзможен. Като се разглеждат голям брой от често употребяваните в съвременния турски език фразеологизми от този вид, се отбелязват някои затруднения, които могат да възникнат на базата на семантичните отношения, на които те се подчиняват. Същевременно стремежът е да се запази основната функция на фразеологичните единици, а именно да изразяват емоционалното отношение на говорещия, който се стреми да намери по-ярък образ за характеризирание обекта на речта.